

UTRIKESUTSKOTTETS BETÄNKANDE 10/2005 rd

Berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2004

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 13 maj 2005 en berättelse av Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling 2004 (B 4/2004 rd) till utrikesutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Ilkka Kanerva och sekreterare Gunnilla Carlander, Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa om verksamheten i OSSE:s parlamentariska församling.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa befinner sig i en politisk kris. Att OSSE:s operativa verksamhet har riktats in på de östra delarna av OSSE-området och att fokus har lagts på människorättsfrågor har frammanat konflikter särskilt i Ryssland.

Krisen i OSSE:s verksamhet på regeringsnivå återspeglar sig också på OSSE:s parlamentariska församling trots att denna bedriver sin verksamhet oberoende av regeringssidans verksamhet. Den parlamentariska församlingen har bedrivit sin verksamhet i samma former som tidigare: valövervakning, arbetsgrupper, fältbesök och de särskilda representanternas arbete.

Utskottet konstaterar att Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling under berättelseåret aktivt har deltagit i verksamheten, bl.a. i valövervakningen. Finlands delegation har hållit

en relativt hög profil tack vare ledamot Kimmo Kiljunens kandidatur till president för församlingens 13 möte i Edinburgh samt ordförandeskapet för församlingens arbetsgrupp för Moldavien. När ledamot Kiljunens mandat som vicepresident upphör har Finland ingen representant i församlingens presidium, påpekar utskottet.

Utrikesutskottet konstaterar att verksamheten inom Europarådet och OSSE i vissa avseenden överlappar varandra, vilket bör dryftas i utvecklingen av organisationerna. Enligt erhållen utredning är framstegen i fråga om förnyandet av OSSE dock mycket blygsamma. Ingen dialog förs om en förening av organisationerna. Utskottet finner det uppenbart att Europarådet och OSSE också framdeles har sina naturliga roller då Europarådet fokuserar på att förstärka den normativa grunden för de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsprinciperna medan

OSSE fokuserar på en mer operativ politisk roll för förstärkning av stabiliteten genom bl.a. fältmissioner. Utskottet menar att USA:s och Kanadas medlemskap i OSSE gör organisationen till en viktig kanal för det transatlantiska samarbetet och att denna dimension bör utnyttjas fullt ut.

OSSE:s parlamentariska församling har utövat en aktiv valövervakning. Utrikesutskottet betonar betydelsen av denna verksamhet för stabiliteten i hela Europa. Under berättelseåret har det visat sig att omställningar till följd av val kan vända utvecklingen i europeiska länder. Exempel på sådana internationella politiska omsvingningar finner vi i presidentvalet i Ukraina i oktober och december 2004 samt i presidentvalet i januari och parlamentsvalet i mars 2004 i Georgien. Valövervakningen spelade en betydande roll för genomförandet av den s.k. orangea revolutionen i Ukraina. Utrikesutskottet påpekar att valövervakningen inte kan betraktas som osaklig intervention i länders interna förhållanden utan bör ses som ett led i vakthållningen om OSSE:s demokratiska värdegrund.

Utrikesutskottet anser det viktigt att valövervakningen vidareutvecklas. Att den utsträcks också till sk. etablerade demokratier innebär en positiv utveckling eftersom det signalerar att extern valövervakning inte nödvändigtvis innebär att man inte litar på de myndigheter som anordnar valet. Samtidigt bör valövervakningen utsträckas till att omfatta en längre tidsperiod än själva valförrättningen; förhållandena kring valkampanjerna, särskilt informationsförmedlingen, och verkställandet av valresultatet är av avgörande betydelse för att valet ska kunna anses adekvat genomfört.

Utrikesutskottet konstaterar att det bland OSSE:s medlemmar förekommer brister i respekten för demokratin, de mänskliga rättigheterna och rättsstatsprincipen. Situationen i Vitryss-

land är alltför oroväckande och parlamentsvalet i oktober 2004 medförde ingen förbättring. Utvecklingen i medlemsstaten Uzbekistan år 2004 har varit särskilt bekymmersam. För att allmänneuropeiska organisationer som OSSE ska kunna behålla sin trovärdighet är det viktigt att man målmedvetet ingriper i kränkningar av den gemensamma värdegrunden.

Temaseminarier har blivit en etablerad arbetsform inom OSSE:s parlamentariska församling. Utrikesutskottet uppskattar i synnerhet att problem relaterade till människohandel starkt har lyfts fram inom OSSE och dess församling.

I tidigare betänkanden har utskottet fäst uppmärksamhet vid utvecklingen av samarbetet mellan de parlamentariska delegationerna och riksdagen. Det nuvarande förfarandet, att dialogen mellan regeringen och Finlands delegation vid parlamentariska församlingen i OSSE intensifieras före betydande möten i syfte att främja det praktiska samarbetet och få fram information i rätt tid har visat sig ge utdelning. Utskottet stöder insatser för att utveckla behandlingen av internationella frågor i riksdagen så att det nuvarande förfarandet med berättelser förnyas och tyngdpunkten läggs vid ett system för rapportering av de parlamentariska församlingarnas enskilda möten och vid aktuella diskussioner i plenum.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår utrikesutskottet

att utskottet godkänner berättelsen och

att detta betänkande sänds för kännedom till regeringen och till Finlands delegation i Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa.

Helsingfors den 8 november 2005

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Liisa Jaakonsaari /sd
vordf. Aulis Ranta-Muotio /cent
medl. Ulla Anttila /gröna
Eva Biaudet /sv
Antero Kekkonen /sd
Kimmo Kiljunen /sd
Katri Komi /cent
Johannes Koskinen /sd

Eero Lankia /cent
Suvi Lindén /saml
Petri Neittaanmäki /cent
Aila Paloniemi /cent
Suvi-Anne Siimes /vänst
Jari Vilén /saml
Ben Zyskowicz /saml (delvis)
ers. Esko-Juhani Tennilä /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Jukka Salovaara.